EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2007
KOM(2007) 846 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

EY:n perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen myöntämisestä unionin kansalaisten äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa koskevan direktiivin 93/109/EY 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti

KOMISSION KERTOMUS
EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

EY:n perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen myöntämisestä unionin kansalaisten äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa koskevan direktiivin 93/109/EY 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti

1. KERTOMUKSEN TARKOITUS

Neuvoston direktiivissä 93/109/EY[1] esitetään niille unionin kansalaisille, jotka eivät ole asuinvaltionsa kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Direktiivin 14 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä todetaan, että komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle 18 kuukautta ennen jokaista Euroopan parlamentin vaalia kertomuksen, jossa se tarkistaa asianomaisille jäsenvaltioille EY:n perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti myönnetyn poikkeuksen perusteena olevien seikkojen pysyvyyden ja ehdottaa tarvittaessa asianmukaisten mukautusten toteuttamista.

Seuraavat Euroopan parlamentin vaalit, jotka järjestetään unionin 27 jäsenvaltiossa, pidetään kesäkuussa 2009. Näin ollen komission on esitettävä kyseinen kertomus joulukuussa 2007.

Ainoa nykyisistä jäsenvaltioista, joka on pyytänyt perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti myönnettävän poikkeuksen soveltamista, on Luxemburgin suurherttuakunta. Kumpikaan viimeisimpien, vuonna 2004 pidettyjen vaalien jälkeen liittyneistä jäsenvaltioista ei ole pyytänyt poikkeuksen soveltamista.

Komissio tarkisti Luxemburgin suurherttuakuntaa koskevan poikkeuksen myöntämisen perusteena olevat seikat vuoden 2004 vaalien edellä ja totesi 27. tammikuuta 2003 laatimassaan kertomuksessa[2], että perusteet olivat aiheellisia eikä mukautuksia näin ollen ollut tarpeen ehdottaa.

Nyt käsillä olevan kertomuksen tavoitteena on selvittää, ovatko Luxemburgille myönnetyn poikkeuksen soveltamisperusteet edelleen voimassa, ja tarvittaessa ehdottaa tehtäväksi mukautuksia.

---

1 Neuvoston direktiivi 93/109/EY, annettu 6 päivänä joulukuuta 1993, niille unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa, mutta eivät ole sen kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 329, 31.12.1993, s. 34).

2 Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle EY:n perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen myöntämisestä äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa koskevan direktiivin 93/109/EY 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti - KOM(2003) 31 lopullinen.

2. ÄÄNIOIKEUS JA VAALIKELPOISUUS EUROOPAN PARLAMENTIN VAALEISSA

EY:n perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu mutta jonka kansalainen hän ei ole[3], samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla. Tätä oikeutta käytetään neuvoston antamien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan. Sääntöihin voi sisältyä poikkeuksia, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia.

Äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistettiin edellä mainitussa direktiivissä. Direktiivin 3 artiklan mukaan jokaisella, joka määräpäivänä

on unionin kansalainen EY:n perustamissopimuksen 17 artiklan mukaisesti ja joka

olematta asuinvaltion kansalainen täyttää muuten asuinvaltion lainsäädännössä säädetyt tämän valtion kansalaisten äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevat edellytykset,

on äänioikeus ja vaalikelpoisuus asuinvaltiossa Euroopan parlamentin vaalien aikana, jollei hän ole 6 tai 7 artiklan mukaan menettänyt näitä oikeuksia. Tällaista valitsijaa kutsutaan ”EU-valitsijaksi”, kun taas ehdokasta kutsutaan ”EU-vaalikelpoiseksi”.

3. DIREKTIIVIN 14 ARTIKLAAN PERUSTUVAT POIKKEUKSET

Direktiivin perusteella on mahdollista myöntää poikkeuksia jäsenvaltion omien ja muiden EU-maiden kansalaisten yhtäläisen kohtelun periaatteesta, mikäli ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia. Poikkeus voi olla perusteltu silloin, kun jossakin jäsenvaltiossa niiden unionin äänestysikäisten kansalaisten osuus, jotka asuvat tässä jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia, ylittää merkittävästi koko unionin keskitason.

Poikkeuksesta säädetään direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan jos jossakin jäsenvaltiossa niiden äänestysikäisten unionin kansalaisten osuus, jotka asuvat tässä jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia, on enemmän kuin 20 prosenttia kaikista tässä jäsenvaltiossa asuvista äänestysikäisistä unionin kansalaisista, tämä jäsenvaltio voi 3, 9 ja 10 artiklasta poiketen rajata:

a) äänioikeuden EU-valitsijoille, jotka ovat asuneet tässä jäsenvaltiossa määrätyn vähimmäisajan, joka on enintään viisi vuotta

b) vaalikelpoisuuden EU-vaalikelpoisille, jotka ovat asuneet tässä jäsenvaltiossa määrätyn vähimmäisajan, joka on enintään kymmenen vuotta.

Ensimmäisessä alakohdassa mainitut asumisaikaa koskevat ehdot eivät kuitenkaan koske niitä EU-valitsijoita ja EU-vaalikelpoisia, joilla joko kotivaltionsa ulkopuolella asumisen tai sen keston vuoksi ei ole kotivaltiossaan äänioikeutta tai vaalikelpoisuutta.

---

[3] Jäljempänä ”muiden EU-maiden kansalaiset”.

4. LUXEMBURGIN SOVELTAMA POIKKEUS

Luxemburgin suurherttuakunta on ainoa 14 artiklan 1 kohdan poikkeukseen vedonnut jäsenvaltio. Luxemburgin lainsäädännön mukaan muun EU-maan kansalaisen kotipaikan on oltava Luxemburgissa ja hänen täytyy olla asunut siellä vähintään viiden vuoden ajan vaaliluetteloon merkitsemisen hetkellä, jotta hän voi saada äänioikeuden[4]. Jotta EU-maan kansalainen, jolla ei ole Luxemburgin kansalaisuutta, voi olla vaalikelpoinen, hän kotipaikkansa on oltava Luxemburgin alueella ja hänen täytyy olla asunut maassa viiden vuoden ajan hakemuksen jättöhetkellä[5].

Luxemburgin lainsäädännössä määrätään lisäksi, että laissa mainittu asumisaikaa koskeva ehto ei kuitenkaan koske niitä EU-valitsijoita ja EU-vaalikelpoisia, joilla joko kotivaltionsa ulkopuolella asumisen tai sen keston vuoksi ei ole kotivaltiossaan äänioikeutta tai vaalikelpoisuutta.

5. POIKKEUKSEN MYÖNTÄMISEEN VAIKUTTAVIEN TEKIJÖIDEN ARVIOINTI

Direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa määritellään, että poikkeus voidaan myöntää edellyttäen, että ”jossakin jäsenvaltiossa niiden unionin äänestysikäisten kansalaisten osuus, jotka asuvat tässä jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia, on enemmän kuin 20 prosenttia kaikista tässä jäsenvaltiossa asuvista äänestysikäisistä unionin kansalaisista”.

Direktiivin 14 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä säädetään, että poikkeussäännöksiä 1 kohdan mukaisesti soveltavien jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki tarvittavat taustatiedot.

Luxemburgin viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle 26. lokakuuta päivätyllä kirjeellä tarvittavat tiedot, joista ilmenee, että 1. tammikuuta 2007 Luxemburgissa asui 135 400 äänestysikäistä muiden EU-maiden kansalaista, joilla ei ollut Luxemburgin kansalaisuutta, kun taas Luxemburgin kansalaiset mukaan luettuina maassa asui kaikkiaan 357 500 äänestysikäistä EU-maiden kansalaista.

Näin ollen niiden äänestysikäisten unionin kansalaisten osuus, jotka asuivat Luxemburgissa mutta eivät olleet sen kansalaisia, oli 37,87 prosenttia kaikista maassa asuvista äänestysikäisistä unionin kansalaisista. Osuus on selvästi direktiivissä esitetyn raja-arvon (20 %) yläpuolella, eikä ole syytä olettaa, että tilanne olisi muuttunut sittemmin.

6. PÄÄTELMÄT

Komissio katsoo, että Luxemburgin suurherttuakunnalle EY:n perustamissopimuksen 19 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti myönnetyn poikkeuksen perusteena olevat seikat pätevät edelleen. Sen vuoksi komissio ei katso tarpeelliseksi ehdottaa muutoksia kyseisiin Luxemburgin lainsäädännön säännöksiin.

---

4 18. helmikuuta 2003 muutetun vaalilainsäädännön 3 §:n 5 momentti.

5 18. helmikuuta 2003 muutetun vaalilainsäädännön 285 §:n 4 momentti.